

Un slujitor al Ortodoxiei și neamului românesc: părintele Aurel Negoescu

Părintele Aurel Negoescu (Neagovici) s-a născut la 27 mai 1900, la Întorsura Buzăului, jud. Covasna, ca fiul lui Gheorghe și Aurelia, într-o familie cu o tradiție preoțască de peste 200 de ani în Depresiunea Buzăului ardelean. A urmat Liceul "Andrei Șaguna" din Brașov, pe care l-a absolvit cu rezultate foarte bune în anul 1918, apoi cursurile Academiei Teologice din Sibiu. În timpul războiului a cunoscut lagărul de la Sopron (Ungaria), în 1916, pentru *"înalță trădare adusă statului maghiar, prin protejarea și înlesnirea trupelor române în Ardeal"*. Ulterior, autoritățile austro-ungare aveau să-l trimită pe front pentru a lupta, însă tardiv, deoarece pacea se încheiase. De la 1 noiembrie 1923 a fost numit profesor de Limba Română și Religie la liceul "Sf. Nicolae" din Gheorgheni, jud. Harghita, până în 1931 când a fost numit catehet la școlile primare din localitate. În anul 1926 s-a căsătorit, după care, la 24 aprilie 1926, a fost hirotonit ca preot de către mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului. Mulți ani avea să slujească în capela amenajată într-o sală a liceului unde, totodată, predă Religia. În anul 1926 a fost decorat cu ordinul "Coroana României", pentru contribuțiile sale aduse culturii și spiritualității românești. După 1931 a fost administrator al parohiilor Ceicu-Petru Rareș și Gălăuțașul, pe care le-a trecut la Ortodoxie și le-a administrat timp de 8 luni.

În 1930 este delegat cu funcția de primar al orașului Gheorgheni. Totodată, din anul 1924 a devenit membru al Partidului Național Liberal, ulterior ajungând vicepreședinte, pentru 7 luni, apoi președinte al organizației locale, până în 1937¹.

Pe plan cultural, în scopul promovării elementului românesc și păstrării tradițiilor religioase în această zonă, părintele Negoescu, cu sprijinul profesorului Teodor Chindea și al altor intelectuali români, va reactiva filiala Astra Giurgeu-Gheorgheni, publicând "Gazeta Ciucului" și alte ziare și reviste bisericești și școlare.

La îndemnul guvernului și la insistențele profesorului Nicolae Iorga, părintele Aurel Negoescu va începe construirea catedralei ortodoxe din Gheorgheni cu hramul Sf. Gheorghe. Piatra de temelie o va pune la 29

septembrie 1929, cu participarea mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului, a protoiereului de Oituz, Ioan Rafiroiu, a preotului Iancu Bărbat din Miercurea-Ciuc și a unei mari asistențe.

Biserica va fi proiectată de arhitectul Sterie Becu, de la Comisiunea Monumentelor Istorie, iar pictura va fi executată de Gheorghe Belizarie, în stil bizantin.

Va fi gata în anul 1938, târnosirea fiind săvârșită de mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului, episcopul Nicolae Colan al Clujului și episcopul Nicolae Popovici al Oradei, la 24 septembrie același an, și asistată de clerul și autoritățile locale².

După 1 august 1939, părintele Aurel Negoescu se va întoarce în satul natal ca paroh la biserica cu hramul Sf. Gheorghe, la care slujise tatălui său, pensionar și care va deceda în 1941. Aici va sluji până la arestarea sa de către Securitate în 1952, timp în care va termina construirea casei parohiale începută de tatăl său. Totodată, a fost numit, de la 1 septembrie 1949, ca protopop de Întorsura Buzăului, dedicându-se unor acțiuni pe teren bisericesc-culturale, pentru care a fost distins în diferite împrejurări, mai ales pentru contribuția adusă la revenirea greco-catolicilor din zonă, precum susține într-o biografie din 31 octombrie 1949³.

În anul 1948, părintele Negoescu va intra în vizorul Securității. Era chemat frecvent la Securitate pentru a fi anchetat, după cum documentele de arhivă ne arată, la 9 septembrie, 31 octombrie și 1 noiembrie 1948. La prima anchetă, părintele nostru a fost întrebat asupra celor spuse în predica de la slujba ținută, duminică, 5 septembrie, și anume comentarea versetului 30, capitolul 22 din Evanghelia după Matei (*"Care poruncă e mai mare? Să-L iubești pe Domnul Dumnezeu tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși"*), aceasta fiind baza învățăturii creștine ortodoxe, dar și despre activitatea sa înainte de 23 august 1944⁴. Ulterior, printr-un ordin al Regionalei de Securitate Brașov către Securitatea din Întorsura Buzăului, din 20 septembrie 1948, se cerea ca în privința preotului Negoescu să se ia *"măsuri pentru stricta supraveghere a lui, procedând la adunarea materialelor compromițătoare, cu privire la activitatea susnumitului, raportându-se la timp toate con-*

statările concrete făcute”⁵.

La aproape doi ani de la declanșarea urmăririi părintelui nostru, la 25 ianuarie 1950, într-un raport al Securității din Întorsura Buzăului către Regionala de Securitate din Brașov, se informa că *“probele cu care ar putea fi trimis în justiție acest preot sunt cele raportate de noi până în prezent, prin rapoarte anterioare urmărindu-se în continuare acest scop de către noi, însă până la această dată, probele cu care ar fi trimis în justiție nu ar fi încadrabile cu ușurință în prevederile Codului Penal, iar acesta ar ieși cu o pedeapsă foarte mică, iar după aceea s-ar crea o stare de spirit agitată în rândul populației și tot s-ar contribui la ridicarea prestigiului personal al vinovatului. Se urmărește în continuare strângerea acestor probe, iar când materialul va fi suficient ca la dosarul ce va fi înaintat justiției să existe material cât mai mult și mai variat pentru a nu se întâmpla în felul arătat mai sus. Acest preot, până atunci, mai poate fi demascat în rândul populației, față de moralul pe care îl are și purtările sale. În această direcție continuă strângerea materialului”*. Această sugestie va fi acceptată de Direcția Securității în cauză la 1 februarie 1950⁶.

O probă a poliției politice împotriva părintelui era conținutul unei adrese a Securității Brașov către centrala Securității, din 25 iunie 1949, în care era semnalat cu o serie de afirmații rostite cu ocazia slujbei ținute la 5 iunie: *“Să fiți credincioși și cu credința tot timpul în Dumnezeu; să veniți regulat la biserică și să nu vă uitați și să ascultați de acele persoane care spun că nu este Dumnezeu, pentru că aceste persoane caută să distrugă credința și biserica, iar cine îi va urma pe aceștia, care spun aceste minciuni, vor fi rău pedepsiți de Dumnezeu”*⁷. De asemenea, la 23 noiembrie același an, părintele Negoescu era arătat că *“nu a vorbit în biserică în legătură cu ziua de 7 noiembrie”*, cauza fiind *“atitudinea ostilă regimului”*, cunoscut ca un *“reacționar înfocat și care în prezent are legături de prietenie cu chiaburii din comună”*, după cum era caracterizat și într-o notă din 16 mai 1951⁸.

Față de acestea, Direcția Generală a Securității Poporului va ordona Direcției Regionale Brașov să strângă probe cât mai multe pentru trimiterea în justiție a părintelui Aurel Negoescu. Însă, la 25 octombrie Regionala Brașov va răspunde negativ, din lipsă de probe necesare. Șicanele la adresa părintelui vor fi și din partea organelor locale de partid care în 1950 decideau ca în șura din curtea sa să fie adăpostite mașinile agricole⁹. Aceasta după ce

la constituirea noului comitet parohial preotul nostru își exprimase nemulțumirea față de intrarea unor comuniști notorii în acest organ parohial de conducere, pentru care depusese o plângere la centrul eparhial de la Sibiu¹⁰.

Într-o altă semnalare a Regionalei Sibiu către centrala Securității, din 3 ianuarie 1950, părintele Negoescu era semnalat că, la cursurile de îndrumări misionare, seria a patra, de la Institutul Teologic, *“în tot timpul participării la acest curs a avut o atitudine cu totul pasivă și foarte indiferent[ă], constatându-se chiar prin faptul că de câte ori se dădea câte o problemă ce trebuia să le trateze [...] în cadrul problemelor ideologice, susnumitul le privea cu disprețuire, spunând că el este prea timid”*¹¹.

Începând cu data de 1 aprilie 1952, urmărirea părintelui nostru se va accentua, prin deschiderea unui dosar de verificare, mai ales că era semnalat ca un preot cu *“mare influență în rândurile credincioșilor”*¹².

Această afirmație era veridică, atâta vreme cât Securitatea strângea tot mai multe probe împotriva sa, prin folosirea unei rețele informative dirijate în jurul său. Astfel, în nota informativă a sursei *“Fotbalistul”*, din 23 aprilie 1952, aflăm că în *“a doua zi de Paști, când s-a anunțat ca să se iasă la arat, foarte puțini au ieșit, [iar] pe câmp nu s-au văzut pluguri. Au ieșit majoritatea chiaburii și aceștia de teama consecințelor. În urma acestora s-a observat că localnicii țin foarte aproape de preotul Neagoescu din sat, care pe de o parte în biserică spune lumii să iasă la însămânțat, iar pe de altă parte individual își face meseria lui de neatașat regimului. Astfel, în ziua de Sf. Gheorghe (23 aprilie), trecând pe lângă poarta lui Aurel Bulanca a întrebat pe soția acestuia unde este Aurel, iar la răspunsul că la arat, atunci el cu vocea ca și cum s-ar înțelege că păcătuiește i-a spus ce face Aurel, dându-i de înțeles că e sărbătoare și e păcat. A vrut să-i spună mai multe, însă a văzut pe soția mea și a plecat”*¹³.

Poziția sa de slujitor al altarului, influența pe care o avea în rândurile credincioșilor săi, dar mai ales activitatea sa de excepție din perioada interbelică, din Gheorgheni, au constituit motive serioase pentru arestarea sa de către Securitate.

Arestarea părintelui Negoescu se va consuma în noaptea de 15 spre 16 august 1952, atunci când îi va fi percheziționată casa, cu rezultat negativ. Va fi trimis la Canal, potrivit ordinului ministrului Afacerilor Interne.

Din dosarul său de penitenciar nu rezultă

unde anume pe șantierul de la Canal a fost trimis, ci numai durata detenției administrative care i s-a dat, aceasta fiind până la 16 august 1957 (60 luni)¹⁴. De asemenea, nu putem afla nici data și nici locul decesului. Din mărturiile doamnei Rodica Țepeluș, fiica părintelui Negoescu, rezultă că acesta a suferit foarte mult de foame, ajungând să scormonească prin gunoaiile menajere, în căutarea mijloacelor de supraviețuire.

În stadiul actual al cercetărilor, aceste detalii le putem afla numai din extrasul de deces, datat 26 noiembrie 1954, solicitat de familia sa îndurerată. Se pare că decesul părintelui a survenit la 1 decembrie 1952, fiind înregistrat în registrul stării civile din Năvodari-Medgidia în ziua de 13 decembrie, cauza fiind neprecizată. Este posibil să fi murit la Capu Midia sau Peninsula¹⁵.

Drd. Adrian Petcu

Bibliografie

Izvoare inedite:

1. AMJDIM, fond Penal, dosar 19858; Arhiva doamnei Rodica Țepeluș.

Lucrări generale:

2. LĂCĂTUȘU, IOAN, LECHIINTAN, VASILE, PĂTRUNJEL,

VIOLETA, *Românii din Harghita și Covasna. Istorie. Biserică. Școală. Cultură*, Editura Grai Românesc a Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, Miercurea Ciuc, 2003;

3. † NICOLAE CORNEANU, *Biserica românească din nord-vestul țării în timpul prigoanei horthyste*, București, [1986]

Note

1. Arhiva Ministerului Justiției, Direcția Instantelor Militare (în continuare AMJDIM), fond Penal, dosar 19858, f. 1v, 5-7, 13; Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (în continuare ACNSAS), fond Informativ, dosar 6446, f. 1v; Ibidem, dosar 6500, f. 2; Grigore N. Popescu, *Preotimea română și întregirea neamului*, vol. 2, Tipografia Vreimea, 1940, p. 47, 89.

2. IOAN LĂCĂTUȘU, VASILE LECHIINTAN, VIOLETA PĂTRUNJEL, *Românii din Harghita și Covasna. Istorie. Biserică. Școală. Cultură*, Editura Grai Românesc a Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, Miercurea Ciuc, 2003, p. 521-522. În anul 1940 această biserică a fost devastată de trupele horthyste de ocupație (cf. † NICOLAE CORNEANU, *Biserica românească din nord-vestul țării în timpul prigoanei horthyste*, [1986], p. 30).

3. ACNSAS, fond Informativ, dosar 6491, f. 2; IOAN LĂCĂTUȘU, VASILE LECHIINTAN, VIOLETA PĂTRUNJEL, *op. cit.*, p. 315.

4. ACNSAS, fond Informativ, dosar 6491, f. 2, 19; Ibidem, dosar 6446, f. 7-8, 9-11.

5. Ibidem, f. 13.

6. Ibidem, f. 23, 25.

7. AMJDIM, fond Penal, dosar 19858, f. 18.

8. Ibidem, f. 24; ACNSAS, fond Informativ, dosar 6491, f. 3.

9. AMJDIM, fond Penal, dosar 19858, f. 20-21; ACNSAS, fond Informativ, dosar 6491, f. 3.

10. Ibidem, f. 13. Întrebat părintele Neagovici de ce nu intră în partid, mai ales că după 1944 fusese liderul "preotimii democratice", a răspuns că "el este pus să slujească altarul și lui Dumnezeu, nu comuniștilor" (Ibidem).

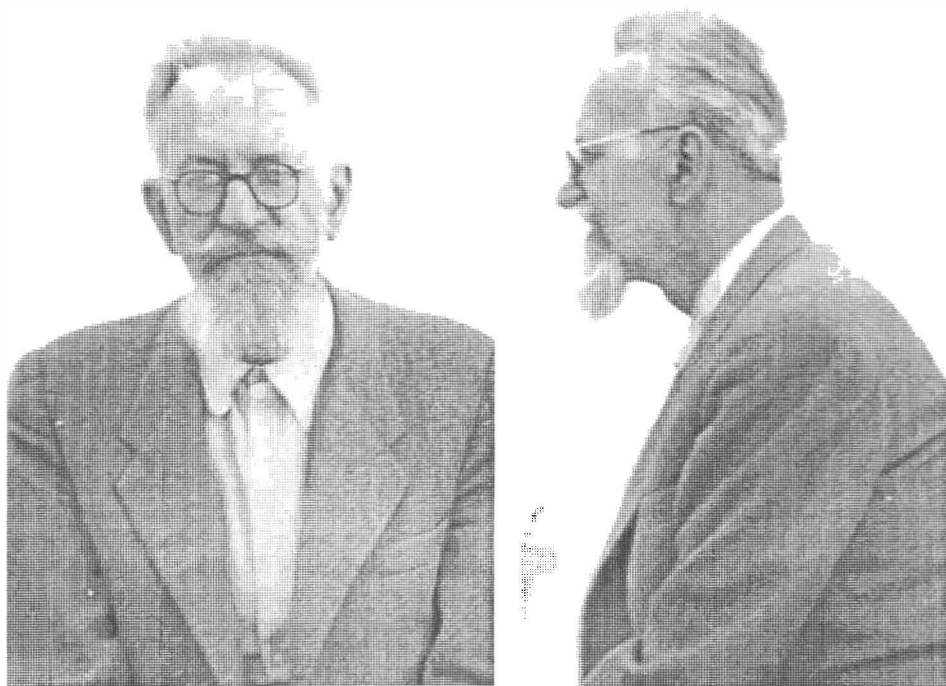
11. AMJDIM, fond Penal, dosar 19858, f. 23.

12. Ibidem, f. 12, 15.

13. Ibidem, f. 17.

14. Ibidem, f. 1v, 8.

15. ACNSAS, fond Informativ, dosar 6492, f. 4; Arhiva doamnei Rodica Țepeluș, fiica Pr. Aurel Negoescu. Cicerone Ionițoiu în lucrarea sa, *Cartea de aur a rezistenței românești împotriva comunismului*, vol. 1, Hrisovul, 1995, la p. 342, susține că părintele Negoescu ar fi murit la Midia. Același autor adaugă că părintele nostru ar fi fost "condamnat în 1950", ceea ce este eronat, după cum am putut vedea. Același autor, în cartea *Victimele terorii comuniste. Arestati. Torturați. Întemnițați. Uciși. Dicționar N-O*, Editura Mașina de Scris, 2005, la p. 61, afirmă că părintele ar fi fost arestat în 1951, unde la fel este eronat.

Părintele Negoescu in perioada detenției

Abstract

A Servant of Orthodoxy and of the Romanian Nation: Priest Aurel Negoescu

Priest Aurel Negoescu (Neagovici) was born on the 27th of May 1900, in Întorsura Buzăului, Covasna district. Son of Gheorghe and Aurelia, he came into being in a family of priests, with a 200-year-old tradition in the Depression of Transylvanian Buzău. In 1926 he was ordained priest by Nicolae Bălan, metropolitan bishop of Transylvania, and was given the Gheorghieni parish, Harghita district, where he served until 1939.

Following the advice of the government and professor Nicolae Iorga's insistences, priest Aurel Negoescu begins the construction of the orthodox cathedral in Gheorghieni, patroned by Saint George, finished in 1938. On a cultural level, in the purpose of promoting the Romanian elements and preserving the religious traditions in the area, father Negoescu, with the support of professor Teodor Chindea and of other Romanian intellectuals, will reactivate the Astra Giurgiu - Gheorghieni branch, publishing "Gazeta Ciucului" and other newspapers and ecclesiastical and educational journals.

After the 1st of August 1939, father Aurel Negoescu will return to his native place, Întorsura Buzăului, where he will serve as Vicar of the local church, patroned by Saint George, church where his father served as well, until he died in 1941. Here he will serve until the Security arrests him, in 1952, because his position of servant of the altar, his influence among his parishioners, and mostly because his exceptional activity in inter-war period, in Gheorghieni. As consequence of the suffering endured during his detention he seems to have died at the 1st of December 1952, being registered in the register of civil state from Năvodari - Medgidia on the 13th of December, the cause of death being unknown. It is possible that he died at Capu Midia or Peninsula.